

Bakalářská práce: Prostituce – Návrh zákona o regulaci prostituce a postoj veřejnosti v ČR
Autorka: Jucie Jakubková, DiS.
Rok: 2010
Vysoká škola: Univerzita Karlova v Praze – Evangelická teologická fakulta

OPONENTSKÝ POSUDEK

Autorka si za cíl své bakalářské práce stanovila zmapování problematiky prostituce v ČR a zjištění postojů české populace k prostituci a schválení návrhu zákona o regulaci prostituce. Cíle se rozhodla dosáhnout prostřednictvím teoretické části a praktické části spočívající v dotazníkovém šetření.

Teoretická část je rozdělena do pěti kapitol, ve kterých se autorka postupně věnuje definici prostituce, kriminálním aspektům prostituce, zákonu o regulaci prostituce, výzkumům prostituce v ČR a organizacím a projektům zabývajícím se problematikou prostituce.

Označení první kapitoly názvem "definice prostituce" je do určité míry zavádějící, jelikož autorka se zde věnuje problematice podstatně širěji. Rozebírá nejen definici prostituce, ale též motivaci k prostituci a její formy podle subjektu a místa výskytu. Tuto kapitolu lze označit za poměrně dobře zpracovanou, jak co do obsahu, tak co do způsobu práce s literaturou i když např. část řešící formy prostituce podle místa výskytu je převzatá z jediného zdroje, což nelze považovat za ideální.

V další kapitole autorka řeší kriminální aspekty prostituce. Tato kapitola se již nevyznačuje příliš vysokou úrovní práce ze zdroji, autorka například uvádí počty osob odsouzených pro obchodování s lidmi, aniž by uvedla zdroj těchto dat a je záhadou proč u práce psané v roce 2010 vychází z údajů v roce 1997 a 2002, respektive se lze domnívat, že autorka v rámci kapitoly vyšla celkově z jednoho staršího informačního zdroje, v kterémžto případě je otázkou, nakolik je řádně citováno. Po obsahové stránce se pak autorka v zásadě omezuje na problematiku obchodování s lidmi, což je značné zjednodušení problematiky a přinejmenším by bylo na místě věnovat náležitou pozornost trestnému činu kuplířství. Autorka nepracuje s právními zdroji či s právní literaturou a kapitola selhává i jako komplexní populárně naučné seznámení s kriminálními aspekty. Vzhledem k tomu, že rozbor trestněprávních aspektů není cílem práce a není ani nezbytný pro jeho naplnění, lze uvažovat o tom, zda-li by nebylo vhodnější tuto kapitolu vypustit a do první kapitoly začlenit stručnou kapitolu upozorňující na trestní souvislosti v duchu prvního odstavce druhé kapitoly.

Z hlediska cíle práce by stěžejní význam měla mít třetí kapitola věnující se návrhu zákona o regulaci prostituce v ČR. Autorka zde rozebírá základní přístupy k problematice prostituce, legislativní historii i základní rysy navrhované právní úpravy. Autorka dále zmiňuje Deklaraci práv sexuálních pracovníků a pracovníků v Evropě a provádí stručné srovnání přístupů k problematice v rámci Evropy. Tuto kapitolu lze označit za poměrně zdařilou. Poskytuje základní přehled o možných přístupech řešení problematiky prostituce i o směru, kterým se vydává návrh zákona. Důslednější by mohla opět být práce z literaturou. Citace typu "Materiály organizace Rozkoš bez rizika, 2006" lze těžší označit za adekvátní. Příliš pozornosti bohužel není věnováno srovnáním nové právní úpravy se současnými možnostmi regulace prostituce. Autorka coby přílohu toliko přejímá materiál MVČR, přičemž je na místě upozornit, že tento materiál není řádně citován a navíc není zcela právně aktuální.

Čtvrtá kapitola se věnuje výzkumům fenoménu prostituce v ČR. Autorka zde poukazuje na předchozí šetření mezi populací a to včetně dat, které by bylo možné srovnat s daty získanými v praktické části práce. Autorka zde nicméně zcela pomíjí skutečnost, že by pro případné srovnání dat

bylo třeba nejprve srovnat použité metody, jelikož "slepé" použití finálních dat může být zcela zavádějící. U této kapitoly si lze klást otázku, jakého cíle jí chtěla autorka dosáhnout, jelikož nejde ani o vyčerpávající přehled provedených výzkumů, ani o důkladnější rozbor některé z nich ve vztahu k teoretické či praktické části práce.

Poslední kapitolou teoretické části je pak přehled organizací a projektů zaměřených v ČR na problematiku prostituce. Jde v zásadě o shrnutí profilů organizací a nabízených služeb bez dalšího rozboru a uvedení do kontextu práce, takže si lze klást otázku, zda-li by nebylo vhodnější tuto kapitolu vyčlenit do formy přílohy.

Autorce se v teoretické části podařilo nastínit problematiku prostituce a základní rysy právní úpravy, nicméně jde o text kompilačního charakteru, autorka v zásadě řadí cizí myšlenky, aniž by s nimi jakkoliv dále pracovala a ani v částech, kde se jí podařilo shromáždit větší množství literatury, nepracuje se zdroji kriticky a neprovádí diskuzi. Práce s literaturou má kolísavou úroveň, v některých částech práce je odpovídající, ale na jiných místech se bezdůvodně postupuje metodou vytěžování jediného informačního zdroje. Z formálního hlediska lze pak poukázat na neodpovídající citace některých pramenů (citace z internetu, již zmíněné materiály organizace Rozkoš bez rizika). Autorka bohužel vychází pouze z české literatury, ačkoliv značná část práce rozebírá problematiku nespécifickou pro ČR a k dispozici jsou i překlady zahraničních materiálů do českého jazyka.

Praktická část je založena na provedení a vyhodnocení dotazníkového šetření. Zadavatelce se podařilo shromáždit celkem 131 dotazníků, přičemž zadavatelka nijak blíže neupřesnila cílovou skupinu a přiznává, že vzhledem ke způsobu rozšiřování dotazníků došlo zřejmě k nerovnoměrnému zastoupení některých skupin populace. Tato skutečnost je zmíněna v úvodu praktické části a zřejmě by nebylo na škodu na ní klást náležitý důraz i při následném vyhodnocení. V rámci bakalářské práce nelze požadovat provedení výzkumu celé populace, který by byl statisticky reprezentativní, nicméně pokud se autorka místo užšího vymezení cílové skupiny rozhodla pro vyhodnocování stanovisek populace ČR, měla by náležitou pozornost věnovat rovněž tomu, aby upozornila na omezenou použitelnost dat a na skutečnost, že jde spíše o praktickou ukázkou schopnosti připravit a vyhodnotit šetření, které by mohlo být provedeno statisticky reprezentativním způsobem. Akceptujeme-li výše uvedené omezení, získala autorka poměrně rozsáhlý objem dat.

V rámci dotazníku bylo kladeno respondentům 15 otázek, přičemž dominující jsou otázky uzavřené. Struktura dotazníku a otázek je v zásadě vyhovující, i když otázka č. 8 je typickým příkladem, kdy by bylo na místě nabídnout možnost "jiné" či možnost doplnění dalších variant. Způsob použitý autorkou v zásadě vychází z předpokladu, že autorka sama vyjmenovala všechny možné odpovědi, což u tohoto typu otázek nelze považovat za správnou metodu. U stěžejní otázky č. 10 je třeba ocenit, že se autorka pokusila zvýšit validitu dat tím, že uvedla základní informace o plánované regulaci. Pozastavit se nad formulací otázky č. 10 a č. 11, kdy hrozí směšování, zda respondent nesouhlasí s tímto způsobem regulace prostituce, či s regulací obecně.

Bohužel nejslabším aspektem hodnocené práce je vyhodnocení praktické části s výjimkou popisné kapitoly 8.1. Pakliže akceptujeme práci s daty coby demonstraci metody, můžeme pominout skutečnost, že se autorka snaží vyhodnocovat i takové skupiny, které byly minimálně zastoupeny, ale je těžko obhajitelné, že autorka pracuje pouze s absolutními čísly, aniž by jakkoliv používala procenta, zlomky či koeficienty. Bohužel toto nemůžeme pominout s tím, že autorka klade vysoké nároky na matematickou inteligenci čtenáře, jelikož sama autorka ve výsledku vyhodnocuje data "zvláštním" způsobem, takže v závěru na straně 102 je například uvedeno, že v závislosti na vzdělání respondentů našla odlišnosti jen u otázky č. 15. Toto je velmi zarážející, pakliže sami zhodnotíme autorkou shromážděná data. U otázky č. 6 bylo 7 respondentů se

základním vzděláním, 66 respondentů se středoškolským vzděláním a 58 respondentů s vysokoškolským vzděláním. Odpověď "ano" zvolil u první kategorie 1 respondent, u druhé kategorie 24 respondentů a u třetí kategorie 22 respondentů. Pakliže tyto údaje převedeme na procenta (zaokrouhloveno na celá čísla), dojdeme k závěru, že u první kategorie zvolilo odpověď "ano" 14 % respondentů, u druhé kategorie 36 % respondentů a u třetí kategorie 38 % respondentů. Z dat je tedy zcela zřejmý výrazný vliv vzdělání na volbu odpovědi, jelikož dosažením středního vzdělání se zastoupení odpovědi "ano" více jak zdvojnásobilo. Pakliže doplníme informaci, že tato otázka zněla: "vnímáte prostituci jako zcela negativní společenský jev", lze ze shromážděných dat dovozovat, že osoby se základním vzděláním jsou více než dvojnásobně tolerantní vůči prostituci, což je nepochybně skutečnost, která by zasloužila pozornost a zhodnocení.

Vzhledem k tomu, že autorka opakovaně zmiňuje skutečnost, že považuje za největší nedostatek praktické části nepoměrné zastoupení mužských a ženských respondentů, je bohužel nutné vzhledem k výše uvedenému způsobu vyhodnocení výzkumu pochybovat, zda-li si autorka dokázala osvojit metodiku vyhodnocování dotazníkovým šetřením získaných dat.

Shrnutí:

Předkládaná práce si v mnoha aspektech klade vyšší ambice, než jaké odpovídají bakalářské práci. Výsledkem je bohužel nedotaženost řady aspektů, takže přes nepochybně značné vynaložené úsilí není úroveň práce vyrovnaná a to z hlediska kvality textu i z hlediska její komplexnosti a soudržnosti. Za zásadní pochybení lze spatřovat způsob analýzy dat získaných v dotazníkovém šetření.

Hodnocení:

Práce lze označit jako DOSTATEČNOU za předpokladu, že autorka v rámci obhajoby řádně vyhodnotí data získaná v praktické části.

Navrhované otázky k obhajobě:

1. vyhodnocení dotazníkového šetření včetně úvahy o pravděpodobných důvodech zjištěných odchylek,
2. rozbor současných právních možností regulace prostituce,
3. kriminální aspekty prostituce.

V Praze dne 7.6.2010,

JUDr. Ondřej Načeradský.